

بنام خدا

ضوابط و دستورالعمل توزیع کالاهای اساسی، ضروری و نهاده‌ها

مقدمه

با عنایت به اهمیت تامین، توزیع و عرضه کالاهای اساسی، ضروری و نهاده‌های دام و طیور که به استناد تصویب‌نامه هیات وزیران در مورخ‌های ۱۴۰۲،۰۲،۱۳ و ۱۴۰۲،۰۳،۲۱ مبنی بر حصول اطمینان از توزیع مناسب و هدفمند کالاهای تامین ارز شده با منشاء ارز دولتی از زمان ورود کالا تا عرضه آن در شبکه خرده‌فروشی و همچنین براساس قوانین و اسناد بالادستی مرتبط جهت وحدت رویه در فرآیند توزیع و عرضه کالاهای مذکور در کشور، بدین‌وسیله ضوابط و دستورالعمل توزیع کالاهای اساسی، ضروری و نهاده‌های دامی که در جلسه مورخ ۱۴۰۲،۰۷،۲۳ کارگروه تنظیم بازار کالاهای کشاورزی مصوب شده جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

ماده ۱- هدف و حیطة کاربرد

این دستورالعمل جهت ساماندهی شبکه توزیع و عرضه اقلام مذکور ابلاغ می‌شود، لذا کلیه توزیع‌کنندگان و فعالان عرصه توزیع ملزم به رعایت آن هستند.

ماده ۲- تعاریف و اصطلاحات

به منظور رعایت اختصار و سهولت در اجرا، پاره‌ای از عبارات اصلی مندرج در متن به شرح ذیل اعلام می‌شود:

۲-۱- **قانون:** در این دستورالعمل به تمام قوانین موضوعه و حاکم بر جریان واردات، حمل، توزیع و رصد بازار اطلاق می‌شود.

۲-۲- **وزارت:** وزارت جهاد کشاورزی.

۲-۳- **سازمان:** عبارت است از سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها.

۲-۴- **مباشر:** شرکت بازرگانی دولتی ایران، شرکت پشتیبانی امور دام کشور، سازمان تعاون روستایی، شرکت خدمات حمایتی و شرکت جهاد استقلال.

۲-۵- **شبکه توزیع:** مسیری است که پخش، توزیع و عرضه کالا و نهاده‌های دامی، کود و سموم از زمان تامین تا زمان رسیدن به دست مصرف‌کننده نهایی از طریق آن صورت می‌پذیرد. این مسیر توزیع شامل تامین‌کنندگان، پخش‌کنندگان، توزیع‌کنندگان و عرضه‌کنندگان است.

۲-۶- **توزیع‌کننده:** عبارت است از اشخاص حقیقی یا حقوقی که مطابق اخذ نمایندگی رسمی و قانونی که براساس مقررات از مراجع صدور مجوزها و بر مبنای دستورالعمل‌های صادره به‌عنوان نماینده رسمی توزیع کالا معرفی می‌شود و به دو دسته؛

شرکت توزیع‌کننده و اصناف تقسیم می‌شوند و شامل فروشگاه‌های زنجیره‌ای، شرکت‌ها و فروشگاه‌های تعاونی مصرف (اتحادیه امکان، اسکاد، فرهنگیان)، میادین میوه و ترهبار و واحدهای صنفی می‌شود.

۲-۷- مصرف: عبارت است از استفاده از کالاهایی با منشاء ارز دولتی برای تامین نیاز خانوار و همچنین تامین نهاده پایه تولید صنایع و صنوف.

۲-۸- شرکت پخش: عبارت است از اشخاص حقوقی که دارای نمایندگی رسمی و قانونی از مراجع ذیصلاح جهت توزیع در شبکه رسمی بازار می‌باشند.

۲-۹- شبکه رسمی: به شبکه‌ای از توزیع اطلاق می‌شود که کالا در مسیر توزیع به دست مصرف‌کننده نهایی می‌رسد و تمام فرآیندهای توزیع از مرحله تحویل انبار تا فروش به مصرف‌کننده قابلیت رصد و پایش توسط واحد بازرسی و نظارت دارد.

۲-۱۰- بازرسی: به منظور حصول اطمینان از کمیت و کیفیت کالای توزیعی در شبکه رسمی بازار، واحد بازرسی و نظارت وزارت متبوع و به تبع آن توسط واحدهای بازرسی استانی انجام می‌شود.

۲-۱۱- کالای مشمول: عبارت است از نهاده‌های دامی، محصولات پروتئینی، کالاهای اساسی و ضروری و سایر محصولات کشاورزی.

۲-۱۲- عمده‌فروش: کسب‌وکارهای بزرگ، تامین‌کنندگان کالاها، پخش‌کنندگان و توزیع‌کنندگان، بازرگانان تجاری و کلیه بازارهای بزرگ بابت فروش عمده کالا به واحدهای صنفی خرده‌فروشی.

۲-۱۳- خرده‌فروش: شخص حقیقی یا حقوقی دارای مجوز از سوی مراجع ذیصلاح که بعد از دریافت کالای مشمول از سوی توزیع‌کننده و عمده‌فروشی، باید آن را به مصرف‌کننده نهایی تحویل دهند.

ماده ۳- کالاهای مشمول

کالاهای ضروری، اساسی، نهاده‌ها و محصولات پروتئینی که از محل ارز دولتی تامین شده و باید براساس ضوابط و مقررات جاری در شبکه رسمی توزیع شود به شرح ذیل است:

۱- کالاهای اساسی؛ گندم، روغن، برنج، شکر، گوشت قرمز، گوشت مرغ، شیر، محصولات لبنی (۴ قلم اصلی) و تخم‌مرغ.

۲- نهاده‌های دامی؛ جو، ذرت، دانه سویا و کنجاله سویا.

۳- نهاده‌های تولیدی؛ کود، بذر، سم، واکسن دامی و...

۴- کالاهای ضروری؛ حبوبات و...

تبصره: با توجه به سیاست‌های کلان و تصمیمات ستاد تنظیم بازار کشور، در صورتی‌که برای تامین هر کالایی ارز دولتی تخصیص داده شود، مشمول مقررات و ضوابط جاری قیمت‌گذاری و همچنین الزام به توزیع در شبکه رسمی کشور است.

ماده ۴- مدیریت نظام تامین و توزیع

با توجه به ماهیت کالاها، نهاده‌ها و مرجع تامین آنها، فرآیند توزیع به شرح زیر است:

۱-۴- مرجع تامین؛ مباشرین دولتی

تمام کالاها و نهاده‌ها که توسط بخش دولتی وارد کشور می‌شوند باید براساس آیین‌نامه اجرایی تامین، ذخیره‌سازی، برداشت و ذخایر راهبردی در شبکه رسمی و تحت نظارت توزیع شود.

۲-۴- مرجع تامین؛ تامین‌کنندگان بخش خصوصی و تعاونی

از آنجایی‌که تامین‌کنندگان بخش خصوصی و تعاونی کالاهای مزبور از ارز دولتی استفاده کرده‌اند، لذا مکلف‌اند براساس ضوابط دستورالعمل‌ها و مقررات جاری و همچنین با توجه به سیاست‌های ابلاغی وزارت جهاد کشاورزی نسبت به توزیع کالا و نهاده‌ها اقدام کنند.

تبصره ۱: تمام واردکنندگان مکلف‌اند طبق قانون و ضوابط جاری نسبت به ثبت عملیات واردات در سامانه جامع تجارت و همچنین سامانه جامع انبارها اقدام کنند.

تبصره ۲: مباشرین دولتی و تامین‌کنندگان بخش خصوصی مکلف‌اند نسبت به عرضه تمام نهاده‌های دامی وارداتی در سامانه بازارگاه براساس قیمت‌های مصوب و ابلاغی از سوی وزارت و ستاد تنظیم بازار اقدام کنند.

تبصره ۳: عرضه خارج از سامانه بازارگاه و شبکه رسمی و عدم رعایت قیمت مصوب ابلاغی، تخلف محسوب شده و متخلفین به مراجع قانونی و ذیصلاح معرفی خواهند شد.

تبصره ۴: کالاهای اساسی و ضروری که توسط بخش خصوصی وارد کشور شده است باید با قیمت مصوب در شبکه رسمی بازار و تحت نظارت واحد بازرسی و نظارت توزیع شود.

ماده ۵- جامعه هدف

در راستای تامین تقاضا و به منظور تحقق مدیریت تنظیم بازار و همچنین جلوگیری از وقوع شوک‌های قیمتی ناشی از کمبود کالا به خصوص در ایام پرمصرف و مناسبتی، جهت توزیع کالاهای مشمول بین آحاد مصرف‌کنندگان، مسیرهای توزیع به شرح ذیل است:

۱- واحدهای صنفی دارای مجوز رسمی توزیع و کد شناسه از اتحادیه‌های صنفی با سیستم توزیعی قابل رصد و پایش.

۲- غرف میادین میوه و تره‌بار شهرداری‌ها.

۳- شرکت‌های پخش (پخش مویرگی) دارای پروانه فعالیت از مراجع رسمی.

۴- فروشگاه‌های زنجیره‌ای، تعاونی‌های مصرف.

۵- اتحادیه‌های تعاونی روستایی و عشایری برای تامین نیاز جامعه تحت پوشش.

۶- دانشگاه‌ها، بیمارستان‌ها، پادگان‌ها، مراکز نظامی، بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی (ره) و ...

تبصره: چنانچه در ستاد تنظیم بازار مصوبه‌ای مبنی بر نحوه توزیع ابلاغ شود ملاک و مبنای اجرا قرار می‌گیرد.

ماده ۶- وظایف و اختیارات مباشر و سازمان

۶-۱- مباشر

۶-۱-۱- مباشرین مکلف‌اند نسبت به رعایت اصول صحیح انبارداری براساس ضوابط، پروتکل‌های بهداشتی، دامپزشکی و فنی در راستای صیانت از کالاها و نهاده‌های ذخیره شده و تحت کلید اقدام لازم به عمل آورند.

۶-۱-۲- مباشرین مکلفاند براساس آیین‌نامه ذخایر راهبردی و مجوز صادره از وزارت نسبت به تخصیص و فروش کالا از طریق سامانه ذخایر راهبردی که قابلیت رصد دارند به عاملین توزیع جهت پخش در شبکه مویرگی اقدام کنند.

۶-۲- سازمان

روسای سازمان‌ها مکلفاند به منظور مدیریت و ساماندهی نظام توزیع کالاهای مشمول نسبت به موارد ذیل اقدام کنند:

۶-۲-۱- رصد و پایش وضعیت بازار و نیازسنجی کالایی.

۶-۲-۲- شناسایی شبکه‌های توزیع به منظور دسترسی گسترده به شبکه‌های مویرگی جهت توزیع کالا در راستای شفاف‌سازی اطلاعات کالاها و بازیگران نظام توزیع.

۶-۲-۳- تخصیص کالا به شبکه‌های پخش و توزیع استانی، شهرستانی، بخش‌ها، روستاها و... و همچنین پیگیری لازم جهت جذب هدفمند کالا برای تامین تقاضای آحاد جامعه.

۶-۲-۴- بررسی عملکرد عاملین توزیع و صورت وضعیت کالاهای توزیعی در شبکه بازار به منظور تقویت جریان انتقال کالا به سمت خانوارها.

۶-۲-۵- نظارت بر کالاهای تحت کلید انبارهای مباشرین جهت حصول اطمینان از صحت و سلامت نحوه نگهداری و توزیع کالا.

۶-۲-۶- گسترش و نفوذ استفاده از فناوری‌های نوین و ظرفیت استارت‌آپ‌ها در تنظیم بازار.

۶-۲-۷- کاهش هزینه‌های مبادله در فرآیند توزیع.

۶-۲-۸- تعامل مستمر با رسانه‌ها و افزایش نقش آنها در همراهی افکار عمومی با سیاست‌های توزیعی و تنظیم بازاری.

۶-۲-۹- ذخیره‌سازی راهبردی و احتیاطی در کالاهای مشمول با استفاده از پیش‌بینی روند تحولات مقداری و قیمتی.

۶-۲-۱۰- تقویت، نوین‌سازی و توسعه زیرساخت‌های نظام توزیع (انبارها، سردخانه‌ها، پایانه‌های توزیع، لجستیک و...) و یکپارچه‌سازی اطلاعات حمل و نقل، موجودی انبارداری، جابجایی و توزیع کالا.

تبصره: اجرای دستورالعمل‌های ذخیره کالاهای پرمصرف (میوه، سبزیجات، صیفی‌جات و سایر کالاهای پرمصرف در ایام خاص).

ماده ۷- بازرسی و نظارت

با توجه به ضرورت نظارت و کنترل بازار و لزوم اجرای ضوابط و مقررات قیمت‌گذاری و همچنین جلوگیری از انحراف کالای توزیعی از شبکه رسمی اجرای موارد زیر الزامی است:

۷-۱- رصد و پایش موجودی و قیمت کالا به عنوان دو شاخص کلیدی مدیریت بازار توسط واحد بازرسی، نظارت و پیش‌بینی روند قیمت‌ها.

۷-۲- تسهیل دسترسی به آمار و اطلاعات با تکمیل سامانه‌های مرتبط.

۷-۳- تاکید بر نظارت و بازرسی با هدف پیشگیری از تخلفات در بازار و اجرای طرح‌های نظارتی و بازرسی ویژه در مناسبت‌ها.

۷-۴- افزایش شفافیت و اطلاع‌رسانی در بازار با استفاده از ابزارهایی همچون برچسب، قیمت‌گذاری و...

۷-۵- در صورت احراز تخلف در فرآیند توزیع و فروش براساس قانون تعزیرات حکومتی نسبت به تشکیل پرونده و معرفی متخلفان به مراجع ذیصلاح اقدام نماید.

این دستورالعمل در ۷ ماده و ۷ تبصره تهیه، تنظیم و جهت اجرا ابلاغ شد.